

Zrębice (Woj. Śląskie)

Kościół pw. św. Idziego

Opis kościoła:

Jacek i Maria Łempiccy, *Święci w Polsce i ich kult w świetle historii*, Kraków 2008, str. 153
lub: Idzi, Zrębice

http://sancti_in_polonia.wietrzykowski.net/2i.html

Zrębice jest to wieś leżąca 18 km na południowy wschód od Częstochowy, w pobliżu szosy Częstochowa - Janów. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z 1334 roku. Istniała wówczas tutaj parafia.

Kościół był wzmiankowany około 1470 roku przez Długosza. Obecny kościół drewniany, modrzewiowy, kryty gontem, został wzniesiony w 1789 roku. Kościół otoczony jest ponad stuletnimi drzewami.

W ołtarzu głównym z drugiej połowy XVII wieku, przerobionym w drugiej połowie XVIII w., w polu środkowym znajduje się obraz św. Idziego z 1714 roku, przeniesiony tutaj z niezachowanej kaplicy św. Idziego. Jest również relikwiarz św. Idziego.

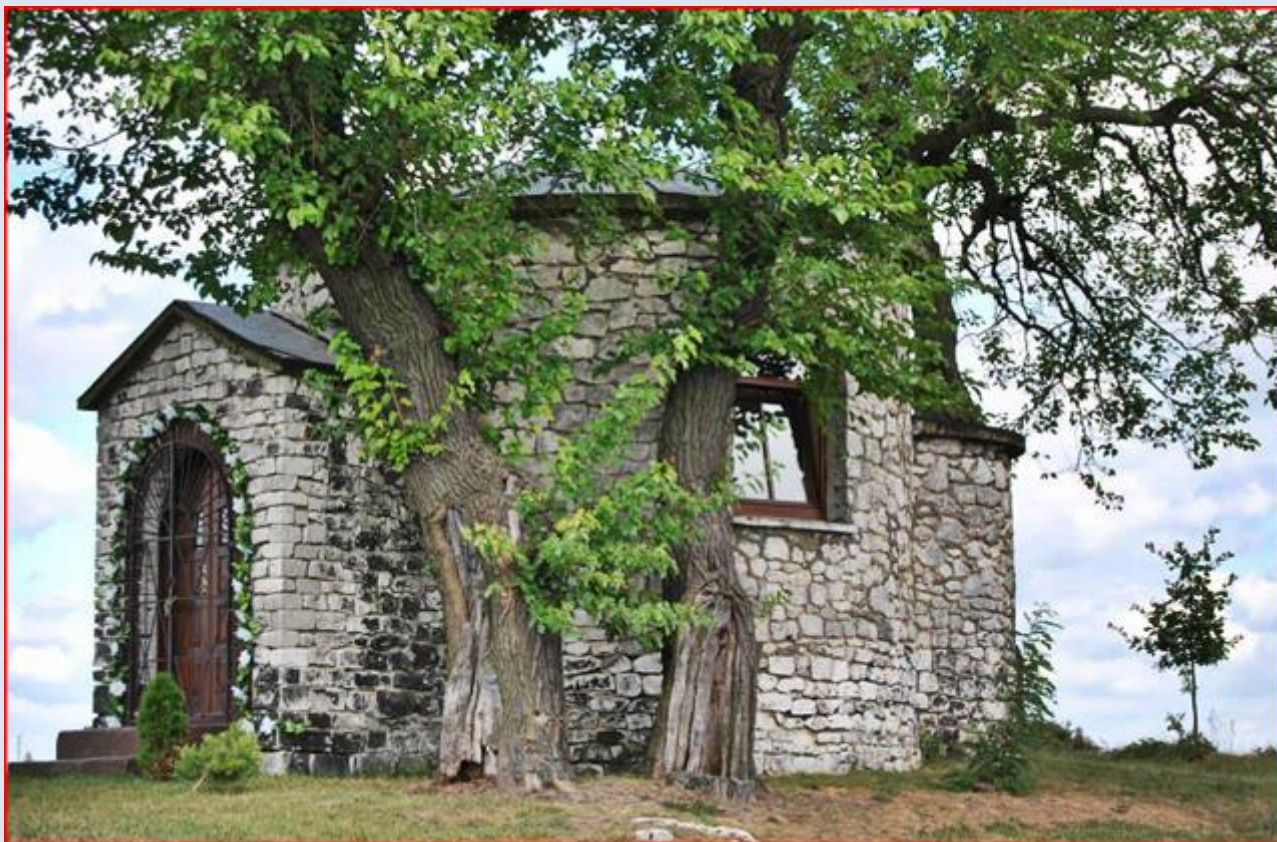
Podanie głosi: „że gdy dawniej grasowało powietrze i wielka liczba ludzi umarła, inni tułając się po lasach, błagali Boga o ratunek. Wtedy na skale, którą dotąd pokazują, ukazała się jasna postać poważnego starca w ubiorze pustelnika. Był to św. Idzi, który zachęcał wszystkich do pokuty, jeżeli chcą, aby zaraza ustała. Wreszcie wskazał im blisko bijące źródło jako środek przeciw zaraźliwej gorączce. Wśród największej posuchy woda tego źródła nigdy nie wysycha i lud pobożny czerpie ją jako lekarstwo w różnych chorobach”.

Gdy zaraza ustała ksiądz Bartłomiej Madaliński postawił kaplicę ku czci św. Idziego „na podziękowanie Bogu za wygaśnięcie zarazy”. Ksiądz Jan Jaskułowicz kaplicę powiększył i upiększył obrazami malowanymi na ścianach. Na suficie były wymalowane cuda św. Idziego.

Na obrazie były wota, jedno z 1776 roku. W kaplicy na św. Idziego był wielki odpust z indultem papieskim.

Na miejscu kaplicy św. Idziego jest kapliczka polna Świętego. Wystawił ją w XIX wieku K. Gosławski. Kapliczka znajduje się 1,5 km od kościoła parafialnego, na krawędzi lasu. W tym miejscu rozpoczął się kult św. Idziego. W czasie odpustu odprawiana jest w niej Msza św.

KOŚCIÓŁ P.W. ŚWIĘTEGO IDZIEGO

Oznakowanie szlaku sfinansowane z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego i Gminy Olštyn

Zrębice są ważnym punktem na mapie turystycznej Jury Krakowsko-Częstochowskiej, bowiem zbiegają się tu szlaki piesze: czerwony Orlich Gniazd i niebieski Warowni Jurajskich; szlaki rowerowe: czerwony Orlich Gniazd, zielony Wokół Gór Sokolich i czarny Olsztyński; a także szlaki: „Drożki Św. Idziego” i „Szlak Architektury Drewnianej”

Z osobą patrona kościoła związana jest legenda, według której, gdy w XVI/XVII wieku w okolicy panowała zaraza, na jednej ze skał miał się pojawić św. Idzi w stroju pustelnika i wskazać pobliskie źródło, które nigdy nie wysycha. „Kto będzie pił z niego wodę i czynił pokutę - mówił święty - zostanie wyleczony”. Z wdzięczności za ocalenie od zguby, na miejscu ukazania się świętego, w polach na północny zachód od wsi, w XVII w. wybudowano kapliczkę ku jego czci. Kapliczkę powiększono na początku XVIII w., w 1789 r. rozebrano, a obraz św. Idziego przeniesiono do obecnego kościoła. Obraz św. Idziego z 1652 roku umieszczono w ołtarzu głównym. Na kompozycję ołtarza składają się również dwie interesujące rzeźby. Jedną to: św. Paweł Pustelnik, a drugą św. Antoni Pustelnik. Natomiast w prezbiterium znajduje się figura św. Stanisława B.M. z połowy XV w.

Kościół jest modrzewiowy, datowany na 1596 r., jednonawowy. Nad nawą znajduje się wieżyczka oraz sygnaturka. Kościół został gruntownie odrestaurowany od podstaw w 1789 r. staraniem ks. Wojciecha Bulińskiego, stąd przyjmuje się tą datę jako datę powstania obecnej budowli. W 1889 r. ks. Jan Lalewicz poddał kościół koniecznej gruntownej renowacji. W latach 1954-55 wymieniono na nowe poszycie gontowe dachu, natomiast w 1956r. wykonano elektryfikację obiektu z inicjatywy ks. Zbigniewa Lewińskiego. W latach 1966-68 ks. Stanisław Bigaj poddał gruntownej renowacji wnętrze kościoła a następnie ks. Roman Kuźmiński pokrył nowym dachem gontowym kościół i dzwonnice. Obecny proboszcz parafii - ksiądz Włodzimierz Białek, razem z parafianami, odrestaurowali wnętrze kościoła, organy oraz wyremontowali plebanie.

A.D. 31.07.2007 r.

SZLAK “DRÓŻKI ŚWIĘTEGO IDZIEGO”

Długość szlaku: 8 km
Przebieg: Olštyn – rezerwat Sokole Góry – Zrębice
Oznaczenie szlaku: kolor zielony

Wędrując szlakiem odwiedzą Państwo miejsca związane z kultem św. Idziego w gminie Olštyn. Na trasie znajduje się drewniany, zabytkowy kościół pw. św. Idziego w Zrębicach, kapliczka św. Idziego oraz źródło, w którym, według legendy za sprawą św. Idziego jest lecznicza woda.

Św. Idzi, pustelnik i opat, żył na przełomie VII/VIII w. Urodzony w Atenach, po pobycie w Rzymie i Katalonii rozpoczął życie pustelnicze nad Rodanem w płd. Francji. Przypuszcza się, że władca ówczesnej Septymanii, król Wizygotów Flawiusz Wamba podarował św. Idziem ziemię, na której pustelnik założył opactwo, po jego śmierci nazwane jego imieniem - Saint Gilles, istniejące do dziś. Św. Idzi zaliczony w poczet najważniejszych czcemasłu świętych współczesności, doznawał wielkiej czci także i w Polsce w czasach średniowiecza. Wzywali jego pomocy ludzie ogarnięci strachem, bojaźnią i koszmarami, ranni i chorzy, myśliwi i rybacy, małżeństwa niepodlane, matki karmiące i mamki. Gall Anonim podał w swojej Kronice polskiej, że to właśnie dzięki wstawiennictwu św. Idziego królowi Władysławowi Hermanowi i Judyocie narodził się syn Bolesław. W podzięce król Bolesław Krzywousty odbył pielgrzymkę do ówczesnego sanktuarium św. Idziego w Somogyvár na Węgrzech.

O Idzi, jak pisze ksiądz Piotr Skarga w „Żywotach Świętych” (1579 r.), św. Idzi w swojej pustelni tylko „złódeczkami schudłe członki swoje” utrzymywał. Na rozkaz Pana Boga do jaskini pustelnika codziennie wędz przychodziła lania i pozwalała się doić. Gdy Pan Bóg postanowił objawić światu świętego pustelnika, lania ta została zraniona podczas polowania i uciekła przed psami i myśliwymi pod obronę Świętego. Św. Idzi wyprosił u Pana Boga, aby nic złego się nie stało jego karmicielom. Psy nie dały się wpędzić w gęstwinę leśną, a łowcy następnego dnia przyprowadzi króla, biskupa i innych duchownych w to niezwykle miejsce. Jeden z łowców postrzelił wtedy z łuku świętego męża. Król urzecz czcigodnego starca i leżącą obok niego lanię i bardzo współczuł Świętemu. Św. Idzi natomiast prosił Boga, aby zadana rana nigdy się nie zagoiła dając przyczynę do stałego cierpienia.

Około 0,5 km od kaplicy, a 2 km od kościoła, jest studzienka, którą lud uważa za leczącą. Zwykła studnia, bez dachu. W odpust wierni biorą wodę i piją.

W lesie, około 0,5 km od studzienki jest skała wapienna, na której, według legendy, Święty miał odpocząć.

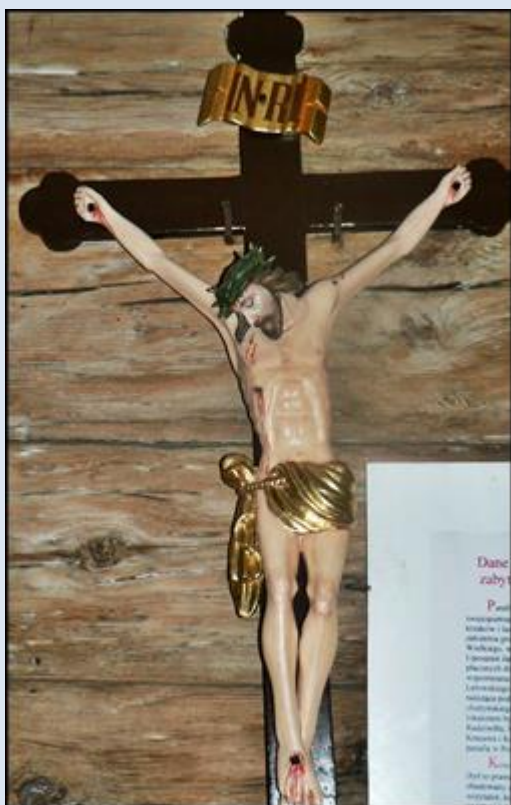
Dane historyczne dotyczące Parafii i zabytkowego kościoła w Zrębicach.

Parafia w Zrębicach istniała już w 1334 roku, w spisach świętopietrza wymieniana jako Sdrzambicze (miejsce wytrzebione z krzaków i lasów). Według podania, wieś Zrębice powstała w czasie założenia grodu w Olsztynie, a więc za panowania króla Kazimierza Wielkiego, w pierwszej połowie XIV wieku. W XV wieku Księga Uposażen Jana Długosza podaje opis parafii, jej uposażenia i płaconych dla Biskupa krakowskiego dziesięcin. (L.B. II 222) Parafia wspomniana jest także w 1529 roku jako należąca do dekanatu Lelowskiego, zaś w 1581 roku wieś Zrębice wymieniona jest jako należąca pod względem świeckiej administracji do zamku olsztyńskiego. Następny opis parafii i kościoła drewnianego, którego lokatorem był król, podaje w roku 1598 wizytacja Jerzego kard. Radziwiłła, biskupa krakowskiego. Do parafii należały wtedy Zrębice, Krasawa i Kuźnica-Łosiny. Z niej wydzielono w 1606 roku nową parafię w Poczesnej.

Kościół drewniany w 1778 roku chylił się już ku upadkowi, (był to prawdopodobnie ten kościół drewniany, który został zbudowany z fundacji króla Kazimierza Wielkiego). W 1782 roku wizytator, ksiądz Jacek Kochański, nakazał gruntowny remont świątyni lub wybudowanie nowej. Obecnie istniejący drewniany kościół został zbudowany staraniem i kosztem proboszcza, księdza Wojciecha Bulińskiego w 1789 roku. Przymuszczalnie znajdują się w nim pewne fragmenty pierwszego kościoła.

Zabytki znajdujące się w kościele to: obraz św. Idziego malowany staraniem księdza proboszcza Bartłomieja Magdalińskiego w 1652 roku do kaplicy św. Idziego na polach, przeniesiony do kościoła w 1789 roku wskutek zniszczenia kaplicy; obraz Matki Bożej zwany Betlejemką w bocznym ołtarzu, pochodzący z XV wieku, pędzla nieznanego artysty; figura Pana Jezusa Zmartwychwstałego pochodząca z XVII wieku, (Betlejemka i figura skradzione w 1998 roku); kamienna chrzcielnica ze zwieńczeniem łańcuszkowym z XVIII wieku; ołtarze barokowe również z XVIII wieku; kropielnica miedziana w kruchcie z roku 1717; dzwon w drewnianej dzwonnicy z 1632 roku. Wokół kościoła rosną także zabytkowe lipy.

Początki kultu św. Idziego w Zrębicach nie są znane. W odpuscie uczestniczy około 4 do 7 tysięcy wiernych, nawet z Częstochowy, Mstowa (30 km), i okolic. Obchodzą ołtarz dookoła. Wielu przychodzi na noc, kościół jest otwarty. Zaraz po sumie wszyscy księża błogosławią dzieci, jest ich do 600. Jest kilka specjalnych pieśni. W dniu odpustu odbywa się też całowanie relikwii św. Idziego. Dowodem kultu są również zamawiane liczne Msze św.

zdjęcia: Jan Nitecki

zdjęcia w czerwonej obwódce zapożyczono z:

https://www.jurazlotuptaka.pl/images/backgrounds/4556680d1acd8a9f4305fbd64d1959089c7a0eDJI_0709.jpg

<http://reportal.pl/wp-content/uploads/2015/01/zr%C4%99bice.jpg>